5. Чупрій Л.В., Настояща К.В., Марутян Р.Р.
*Культурні практики населення України під час війни: аналітичний звіт*. Київ : Видавництво НДІУ ; Видавництво «Міленіум», 2023. 202 с.

УДК 008:338.46:316.7

# ФОРМУВАННЯ НАРАТИВІВ У ВОЄННОМУ ТА ПІСЛЯВОЄННОМУ УКРАЇНСЬКОМУ КІНО: РЕЖИСЕРСЬКИЙ ТА СЦЕНАРНИЙ РАКУРСИ

Митчик Д.С., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Данник К.О., кандидат культурології, доцент
*Київський національний університет технологій та дизайну*

*Ключові слова:* наратив, українське кіно, воєнний кінематограф, режисерський ракурс, сценарний ракурс, національна ідентичність, колективна пам’ять.

У сучасних умовах російсько-української війни, український кінематограф набуває особливого значення як інструмент формування суспільних смислів, колективної пам’яті та національної ідентичності. Державне кіно не лише відображає реальність війни, але й активно конструює наративи, через які глядач осмислює події, переживає досвід травми та формує уявлення про сучасну історію. У цьому контексті важливими є режисерський та сценарний ракурси, які визначають структуру, тональність і зміст кінематографічних творів.

Наратив у кіно виступає ключовим механізмом передачі ідей та смислів. У межах досліджень, присвячених українському кінематографу періоду війни, наратив розглядається як спосіб організації історії, що формує цілісне уявлення про події, героїв і конфлікти. Особливістю сучасного українського кіно є те, що воно функціонує не лише як художній, але й як соціально-комунікативний феномен, який бере участь у формуванні інформаційного простору. В умовах війни це набуває додаткового значення, оскільки кінематограф стає одним із засобів протидії інформаційним впливам та інструментом на міжнародному полі.

Аналізуючи сучасні наративи, варто зазначити, що українське кіно трансформується від умовно узагальнених сюжетів до більш персоналізованих історій. Якщо на початкових етапах війни домінували героїчні моделі, зосереджені на патріотизмі та боротьбі, то з часом відбувається зміщення акценту на індивідуальний досвід, внутрішні переживання та психологічні аспекти війни. Це свідчить про ускладнення наративної структури та прагнення до глибокого осмислення реальності.

Важливим аспектом є взаємодія кіно з медійним середовищем. Кінематограф стає частиною ширшого інформаційного поля, що

підтверджують сучасні дослідження, де формуються і транслюються різні інтерпретації війни. У цьому контексті українське кіно виконує функцію не лише відображення, але й інтерпретації подій, пропонуючи альтернативу ворожим наративам. Через художні образи та сюжетні лінії формуються уявлення про війну як про боротьбу за ідентичність, свободу та цінності.

З режисерської точки зору, формування наративу визначається авторським баченням та індивідуальним досвідом. Багато українських режисерів безпосередньо переживають війну, що впливає на їхню творчу оптику. Це проявляється у прагненні до автентичності, використанні документальних елементів та зосередженні на реальних подіях. Режисер у цьому випадку виступає не лише як творець художнього продукту, але і як свідок історичних подій, що накладає додаткову відповідальність на форму та зміст наративу.

Зазнає суттєвих змін і сценарний ракурс. Сценарії сучасного українського кіно все частіше базуються на реальних історіях, свідченнях очевидців та документальних матеріалах. Це зумовлює зміну підходів до побудови драматургії: традиційні сюжетні моделі доповнюються фрагментарністю, відкритістю фіналу та акцентом на емоційній правдивості. Водночас сценарій виконує функцію структурування хаотичної реальності війни, надаючи їй зрозумілої форми для глядача.

Окремої уваги потребує питання співвідношення мистецтва і пропаганди. У контексті війни українське кіно часто опиняється на межі між художнім висловлюванням та інструментом інформаційного впливу. З одного боку, воно виконує важливу функцію формування позитивного образу країни та підтримки суспільного духу. З іншого — існує ризик спрощення наративів та втрати художньої глибини. Саме тому режисерський і сценарний підходи мають балансувати між емоційною виразністю та критичним осмисленням реальності.

У післявоєнній перспективі можна очікувати подальшої трансформації наративів. Досвід війни стане основою для нових форм репрезентації, зокрема через переосмислення травматичного досвіду та формування колективної пам’яті. Ймовірно, що після завершення активної фази війни акценти зміститься з безпосереднього зображення бойових дій на їхні наслідки — психологічні, соціальні та культурні. Це відкриває нові можливості для розвитку українського кінематографа як простору рефлексії та діалогу.

Таким чином, формування наративів у воєнному та післявоєнному українському кіно є складним і багатовимірним процесом, що охоплює як художні, так і соціальні аспекти. Режисерський та сценарний ракурси відіграють ключову роль у цьому процесі, визначаючи способи осмислення війни та її репрезентації. Сучасне українське кіно виступає не лише як форма мистецтва, але і як важливий елемент культурного та

інформаційного простору, що сприяє формуванню національної ідентичності та колективної пам’яті.

*Список використаних джерел*

1. Данилюк, В. (2025). Наративи в ігровому кіно: сутність, значення і контекст російсько-української війни. Питання культурології, (45), 90–108.
2.Калантай С. Трансформація українського кінематографа. Культорологічний альманах. 2024. Вип. 4(12). С. 399-406.
3.Паленчук А. Українське кіно під загрозою // Українська правда. – 2025.

УДК 008.2:316.722

## ВПЛИВ ГЛОБАЛЬНОЇ ПОП-КУЛЬТУРИ НА НАЦІОНАЛЬНІ КУЛЬТУРНІ ТРАДИЦІЇ

Одінцов А.О., здобувач вищої освіти
Науковий керівник: Бурназова В.В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сценічного мистецтва і культури,
*Київський національний університет технологій та дизайну*

*Ключові слова:* глобалізація, поп-культура, національна ідентичність, культурні традиції, глокалізація, українська культура.

Глобалізація є однією з ключових характеристик розвитку сучасного суспільства. Вона охоплює економічні, політичні, технологічні та культурні процеси, формуючи нову модель взаємодії між державами та народами. Особливо інтенсивно глобалізація проявляється у сфері культури, де виникає феномен глобальної поп-культури. Завдяки розвитку цифрових технологій, інтернету та мас-медіа культурні продукти поширюються зі швидкістю, що раніше була неможливою, створюючи єдиний світовий інформаційний простір.

Теоретичне осмислення культурної глобалізації представлено в класичних дослідженнях А. Аппадурая, який розглядав сучасний світ як систему глобальних культурних потоків. На його думку, медіапростір формує нові уявні світи, в межах яких люди сприймають реальність [3]. Е. Гідденс підкреслював, що глобалізація є процесом посилення світових соціальних зв'язків, що пов'язують віддалені локальності [4]. У цьому контексті поп-культура стає важливим механізмом трансляції цінностей, символів і моделей поведінки.

Поп-культура орієнтована на масову аудиторію та характеризується доступністю, комерційною спрямованістю й швидкою зміною трендів. Вона охоплює музику, кінематограф, телебачення, соціальні мережі, моду, рекламу та цифрові платформи. Саме через ці канали формується глобальний культурний простір, у якому стираються географічні та мовні